

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE
ANNO 1919

Austra Avotiņa

autora vai autoru grupas vārds, uzvārds

Kultūras izpausmes formas. Māksla kā kultūras forma II
darba nosaukums

ESF Darbības programmas 2007. - 2013.gadam „Cilvēkresursi un nodarbinātība”
prioritātes 1.2. „Izglītība un prasmes”
pasākuma 1.2.1. „Profesionālās izglītības un vispārējo prasmju attīstība”
aktivitātes 1.2.1.2. „Vispārējo zināšanu un prasmju uzlabošana”
apakšaktivitātes 1.2.1.1.2. „Profesionālajā izglītībā iesaistīto pedagogu
kompetences paaugstināšana”

Kultūras izpausmes formas

Māksla kā kultūras forma II

ROMANTISKAIS PASAULES UZTVERES VEIDS - ekspresīvais romantisms, emocionāls un subjektīvs. Piemēri: Gogēns, Van Gogs, fovisms, vācu ekspresionisms, Kandinskis, sirreālisms, abstraktais ekspresionisms.

Romantiska var būt jebkura stila māksla, ja tā noliedz klasisko dogmu, saturam apsteidzot formu. No šī viedokļa nosacīti romantisks ir manierisms attiecībā pret renesansi un pat gotika attiecībā pret romāniku, plašākā nozīmē arī viss historisma un eklektisma laiks iepretī klasicismam un ampīram (*I. Lancmanis. Iznīcības simboli un romantisms. 42*)

Just ir mūsu dzīves lielākā jēga
– just, ka dzīvojam pat mokās.
Kāds “smeldzošs tukšums” mums liek spēlēt,
dzen mūs karā un ceļojumos,
visāda veida dziļi pārdzīvotos pasākumos,
kuru lielākā burvība ir satraukums,
kas izriet no piepildījuma.

(Bairons, 1788 - 1824)

ROMANTISMS – ekstāze un meditācija

- 1800 – 1870 romantisms – Goija, Žeriko, Delakruā, Tērnērs;
- 1870 – 1905 postimpresionisms – Van Gogs, Gogēns;
- 1905 – 1945 no fovisma (Matiss, Derēns, Vlaminks, Markē) uz glezniecisko abstrakcionismu (Kandinskis, Klē);
- 1945 – 1980 abstraktais ekspresionisms - *actions painting* (Kūnigs), krāsu laukumu glezniecība (Rotko), informālā (Nūmens), tašisms (Polloks), vēlīnie Miro, Matiss u.c.;
- 1980 – 2000 iepriekšējā perioda klasiķi, Bāzelits, Dišlers, Hāzenbūlers.

Žeriko. Medūzas plosts. 1818 - 1819.

T. Žeriko “Medūzas plosts” - viens no strīdīgākajiem romantisma darbiem

Svarīgs ir mākslas darba garīgais strāvojums, kas reizēm var aizstāt prāta spriedumus.

Mākslinieka pūļu rezultātā tapusi reportāža ar šausmu filmas sastāvdaļām. Gleznas saturs ir agonija un nāve. Attieksme pret šo cilvēka esības mirkli, šķiet ie viena no būtiskākajām romantisma pazīmēm un var būt noderīga kā viens no pārbaudes akmeņiem tā pazīšanā (*l. Lancmanis. Iznīcības simboli un romantisms. 42*)

Bet analogu garīgu strāvojumu – attieksmi var paust arī ar krāsām.

Van Gogh, (1853 – 1890) 2014

A. Derēns. Londonas tilts. 1906.

Salīdziniet abus darbus
– komentējiet kolorītu
un iespaidu, kādu tas
veido.

IEVA ILTNERE

Ieva Iltnere (dz. 1957) uz latviešu mākslas skatuves uznāca 20. gs. 80. gadu sākumā. Kopā ar savas paaudzes jaunajiem gleznotājiem viņa pieteica sevi, radikāli izmainot sabiedrības priekšstatus par latviešu figurālo glezniecību. Kopš tā laika šīs paaudzes mākslinieku popularitāte nav zudusi.

- 1988. gadā Ieva Iltnere piedalījās latviešu jauno mākslinieku darbu izstādē “Post-Tradicionālisms” Centrālajā mākslinieku namā Maskavā, kā arī izstādē “Rīga – Lettische Avantgarde” Valsts kunsthallē Berlīnē, kas bija pirmā lielākā latviešu avangarda mākslinieku izstāde Rietumeiropā.
- 1990. gadā kopā ar domubiedru grupu Ieva Iltnere bija leģendārās izstādes–akcijas “Maigās svārstības” dalībniece izstāžu zālē “Latvija” (Rīga). Šī izstāde nostiprināja jaunās gleznotāju grupas radikālismu, sekmēja jaunu vēsmu ienākšanu latviešu mākslā.
- Ieva Iltnere pazīstama kā talantīga, laikmeta sensorus poētiski reflektējoša gleznotāja. Būtiskākā gleznotājas tēma, šķiet, ir mūžvecāis, šobrīd visai komplicētais skaistuma jēdziens, vācu estētikas teorētiķa Volfganga Velša vārdiem sakot – mūsdienīgai uztverei adekvāta jauna veida jūtīguma meklējums.¹¹

2011

Taču šī glezna
šodien daudzus
atstāj vienaldzīgus...
I. Lancmanis

Kura?
Kāpēc?

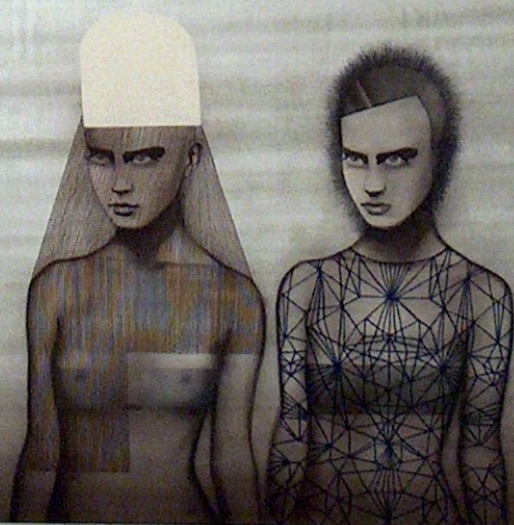
2011

© avotiņa

I. Iltnere. Pilnmēness.
2008. 200 x 150
resurss:
www.rigasgalerija.com

I. Iltnere.
Dvīnes.
2008. 200 x
190
resurss:
www.rigasgalerija.com

Subjektīvisms ir galvenais, kas 19.gs. Sākumā norāda uz jauna laikmeta sākumu, un līdz pat mūsdienām tā nozīme arvien pieaug. Var par sacīt, ka mūsdienās subjektīvisms jau ir kļuvis par galveno kritēriju pasaules uzskatā – īpaši to var teikt par romantisko pasaules uztveres veidu.

Diskusija

Lūdzu miniet piemērus subjektīvismam, kā mūsdienu domāšanas veidam (subjektīvisms - neobjektīva, personisko ieskatu un interešu nosacīta attieksme – Svešvārdu vārdnīca, 758).